

EMLÉKEZÉS Dr. SCHRÉTER ZOLTÁNRA

Bartha Ferenc

Most is úgy látom magam előtt, amint az anyag fölé görnyedve lupéjával elmerülten vizsgál valamit. Amikor először tettem be lábamat a Földtani Intézetbe, már évtizedek óta ott volt, és amikor megrokkantan el kellett távoznom, ő még töretlenül dolgozott.

A nekrológ írás vagy mondás mindenképpen fájdalmas és nehéz feladat, nemcsak a bucsuzás ténye, de a helyes mérték megtalálása miatt is. Nagyon elkoptattuk már azokat a kifejezéseinket, amelyekkel emberi módon emlékezhetünk. A nekrológok és a sírkövek tanúsága szerint a legjobb férjek, apák, kollégák a temetőben vannak. A halál mindenkit a legjobbak közé emel. Ezért nehéz az igazi értékekről megemlékezni. Ennek okát talán nemcsak a tulzásokra való hajlandóságunkban találjuk meg, hanem abban is, hogy elkésve ilyenkor kezdjük keresni embertársainkban a kedves, szeretetreméltó vonásokat.

A család bizalmából számbavehettem elhunyt idős kollégámnak, dr. Schréter Zoltánnak szellemi hagyatékát, levelezését, jegyzeteit és tudományos munkáit. És így mind a magánembert, mind a tudóst leplezetlenül szemlélhettem. Ez bátorított fel arra, hogy dr. Schréter Zoltánról néhány mondatnyi megemlékezést írjak. Schréter Zoltán már egyetemi hallgató korától kezdve mindent összegyűjtött: anyagot, vizsgálati adatokat, és mindenről részletes tudományos és magán naplót vezetett. Hogy az egyre növekvő anyag és teherterét legyen számára, hanem segítség, az előtte álló feladatok megoldásához, dossziéiban a problémák éltek, mert továbbfejlődtek az újabb adatokkal. Számomra ez tette érthetővé, hogy olyan széles és sokoldalú területen dolgozott eredményesen. A hazánk területén előforduló legidősebb rétegektől a napjainkig

képződő üledékek őslénytani, sztratigráfiai és térképezési feladataiig mintegy utolsó polihisztorként fogta át a témákat. Ami csodálatos kiváltotta, az mégis az volt, hogy ennyi ismeret birtokában is megőrizte egyszerű, közvetlen, emberi mivoltát. Mindeki felé nyitott és segítőkész volt és idős korában is mindig tanult.

Fiatalabb kollégáinak sikereit, eredményeit megbecsülte. Társulati üléseken megszokott volt ilyen őszinte megnyilatkozása, a "fiatal kolléga eredményei eddigi felfogásom megváltoztatására kényszerítettek". Mert ilyen volt, nagyon komolyan lehetett és kellett is venni kritikáit. Schréter Zoltán igazságszeretetét egy, a jegyzetei között talált kis példa is bizonyítja: Egyik bükki lelőhely bemérési adatait elfelejtette feljegyezni. Jegyzetében ezt írta: "Sajnos elfelejtettem, talán Balogh Kálmán emlékezik még rá".

Megbecsülés, mellőzés, szomorúság vagy öröm akár magánéletében, akár hivatali életében nem deformálta jellemét. Munkájába temetkezett, amikor szeretett feleségét elvesztette; és akkor is, amikor nyugállományba került. Ekkor lett igazán nyilvánvalóvá, hogy sohasem pénzért vagy megbecsülésért dolgozott. A közvetlenül befejezés előtt álló Melanopszidákról irt tanulmányával kapcsolatban feljegyzéseiben megjegyezte: "Ennek a munkának gyűjtését, fényképezési, rajzolási és fordítási költségeit nyugdíjamból fedeztem, így publikálásával kapcsolatban senkitől sem függnek." Nyolcvannyolcadik évében is száz évre való terve volt, de minden napját úgy zárta, mintha aznap kellene végső számadást tennie. Az elvégzett, a munkában levő és a tervezett feladatok pontos felmérését hagyta maga után.

Schréter Zoltán munkásságának szakmai értékelése bizonyára hivatottabb tollból fog megjelenni, de az ifjabb generációk számára is mintaképül szolgálhat jellemének egyenessége, egyéniségének derűje és mégis komoly volta. Tudományos igényességét legjobban az igazolja, hogy némely témájához évtizedeken át gyűjtötte az anyagot és jobb publikálási vagy anyagi lehetőségek reményében sem közölt be nem érett munkát. Élete utolsó 10 évében mind az államunk, mind az Akadémia, mind a Földtani Társulat magas kitüntetésekben részesítette dr. Schréter Zoltánt. Az állam, a Magyar Állami Földtani Intézet javaslatára,

a munkaérdemrend arany fokozatát adta neki. A Magyar Tudományos Akadémia a tudományok doktora címet adományozta munkásságáért, a Földtani Társulat pedig a Szabó József emlékéremmel tüntette ki.

Emlékét megőrzi családja, kollégái, több mint 116 tudományos munkája, a róla elnevezett ősmaradványok sora (pl. *Limnocardium schréteri*), az általa leírt számos új faj (pl. *Pseudomonotis bükkensis* Schréter). Mégis emlékének igazi megbecsülése az lenne, ha élete példáját követnék mind emberi, mind szakmai síkon.